

10
3380
ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1863—1864

Γενικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Σταυροδρομίᾳ
Σχολείων τῆς Παναγίας.

Ἀναγνωσθεῖσα τῇ 16 Φεβρουαρίου 1864 κατὰ τὴν
ἔναρξιν τῶν γενικῶν ἐξετάσεων

ὑπὸ τοῦ Σχολάρχου
ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ἐπὶ τῆς Ἐφορείας

ΤΩΝ

ΚΚ. ΕΥ. ΜΗΛΑΤΑΤΖΗ, Μ. ΜΑΡΣΑΝ,
Π. ΔΟΥΤΡΑΡΗ καὶ Κ. ΠΑΛΙΑΣΚΟΥ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΥΠΟΙΣ «ΒΥΖΑΝΤΙΑΔΟΣ».

Ἐκδός Γεουξέν-καλδερῖα. Ἄριθ. 44.

1864.

Παναγιώτατε Δέσποτα,
Σεβαστὴ καὶ φιλόμουσος ὁμήγουρις!

Συνερχόμενοι καὶ αὐθις ἐπὶ τὸ αὐτό, ἵνα δρεψώμεθα τοὺς καρπούς τῶν κοινῶν ἀγῶνων ἡμῶν, ὑπὲρ ὧν κατεβάλομεν ὁ μὲν τὸν βολὸν ἢ τὴν δραχμὴν αὐτοῦ, ὁ δὲ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἠθικὴν σύμπραξιν αὐτοῦ, ὁ δὲ τοὺς κόπους καὶ τὰς γνώσεις αὐτοῦ, δοξολογοῦμεν τὸν Ἰψιστον, ὅτι καὶ τὸ λῆγον τοῦτο σχολικὸν ἔτος δὲν ὑπῆρξε πάντῃ ἄγονον καὶ στείρον. Βεβαίως ἐν τῷ σπείρειν ἡμᾶς τῇ διανοίᾳ ἐπτακοσίων πεντήκοντα περίπου παιδῶν, φοιτησάντων εἰς τὰ Σχολεῖα ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, καὶ τῶν τῆς παιδείας σπερμάτων ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν, ἄλλα δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη, καὶ ἄλλα ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλίγα ἔπεσον ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν, καὶ ἐκαρποφόρησαν ὃ μὲν δέκα, ὃ δὲ τριάκοντα, εἰ δὲ καὶ ἡ μόρφωσις χρηστῶν ἡθῶν, καὶ ἡ διάπλασις τῆς καρδίας, καὶ ἡ πρὸς τὰ γράμματα κλίσις λόγου ἄξιοί εἰσι καρποί, ἐξέστω εἰπεῖν, ὅτι καὶ ὃ μὲν τεσσαράκοντα, ὃ δὲ ἐξήκοντα ἔδωκαν τοὺς καρπούς· δὲν λέγω δὲ ἑκατόν, διότι ἐν τῇ ἐνεστώσῃ καταστάσει τῆς κοινωνίας ἡμῶν ἀδύνατον τὸ τοιοῦτον, ὡς θέλομεν ἰδεῖ παρακατιόντες. Δεδοξασμένον δὲ εἶη καὶ αὐθις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ὅτι ἠξίωσεν ἡμᾶς ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ διανύσαντας καὶ τοῦτο τὸ ἔτος ἐμφανίζεσθαι μετὰ τῆς ἐμπιστευθείσης ἡμῖν νεότητος ἐνώπιον τῆς σεβαστῆς ταύτης ὁμηγύρεως, ἵνα μεταδῶμεν αὐτῇ τῆς ἐνδομύχου ἡμῶν χαρᾶς περὶ τῆς ὁσημέραι ἠθικῶς τε καὶ διανοτικῶς ἐπὶ τὰ κρείττω προαγωγῆς τῶν φιλτάτων ἡμῖν ὁμιλητῶν, τῶν δὲ κυριωτέρων ἐλλείψωμεν ἡμῶν ὑποδείξαντες τὰς αἰτίας ζητήσωμεν τὴν θεραπείαν.

Ἀριθμὸς μαθητῶν καὶ μαθήματα αὐτῶν.

Ἠρξάμεθα τῶν ἐργασιῶν τοῦ σχολικοῦ τούτου ἔτους κατὰ τὴν Μ. Τεσσαρχοστὴν ἔχοντες περὶ τοὺς 170 μαθητάς· προστεθέντων δὲ τούτοις ἐξήκοντα νέων μαθητῶν ἐκ διαφόρων Σχολείων, ὃ

ελικός αριθμός τῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν Σχολὴν φοιτῶντων ἀνέβη εἰς 230, προσερχομένους ἀπὸ Ταταούλων, Κωνσταντινουπόλεως, Γαλατᾶ, Διπλοκιοτίου καὶ Ὀρτάκιοι.

Ἦκουον δέ,

Οἱ μὲν τῆς Ε'. τάξεως ἐξ 70 καὶ ἐπέκεινα συγκειμένης παιδῶν, κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν ἱεράν ἱστορίαν τῆς Π. Διαθήκης, Γνωμικὰ καὶ ἀποφθέγματα, Τεχνολογικόν, Μυθολογίαν καὶ Ἀριθμητικὴν, γυμναζόμενοι καὶ εἰς τὴν Καλλιγραφίαν· κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν συνέχειαν τῶν ἀνωτέρω καὶ Αἰσωπέους μύθους·

Οἱ δὲ τῆς Δ'. ἐκ πλείονων ἢ 50 μαθητῶν, κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν ἱεράν ἱστορίαν τῆς Κ. Διαθήκης, ἐκ τῶν τοῦ Χρυσοστόμου, Εὐνοφῶντος Κύρου παιδείαν, Τεχνολογικοῦ συνέχειαν, Ἀρχαιολογίαν καὶ Ἀριθμητικὴν· κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν, Λουκιανοῦ διαλόγους, ἀρχὰς ἑλληνικῆς ἱστορίας, καὶ συνέχειαν τῶν λοιπῶν.

Οἱ δὲ τῆς Γ'. ἐξ 25 καὶ ἐπέκεινα μαθητῶν, κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν ἐρμηνείαν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἐκ τῶν τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τῶν τοῦ Ἰσοκράτους, ἐτυμολογικόν, ἑλληνικὴν ἱστορίαν, Γεωμετρίαν, Ὀθωμανικὰ καὶ Γαλλικὰ· κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν, συνέχειαν τῶν αὐτῶν, Λυσίου λόγους τινάς, ἀρχὰς συντακτικοῦ, καὶ πολιτικὴν καὶ φυσικὴν Γεωγραφίαν·

Οἱ δὲ τῆς Β'. ἐξ 23 μαθητῶν κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν, ἱεράν Κατήχησιν, Δημοσθένην, Λυκοῦργον, συντακτικόν, γενικὴν ἱστορίαν τῶν μέσων αἰώνων, Θεωρητικὴν Ἀριθμητικὴν, Ἄλγεβραν μέχρι τῶν πρωτοβαθμίων ἐξισώσεων, Ὀθωμανικὰ, Γαλλικὰ, καὶ γυμνάσματα εἰς τὴν ἑλληνικὴν φρασεολογίαν· κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν, Θουκυδίδου ἱστορικὸν καὶ συνέχειαν τῶν λοιπῶν·

Οἱ δὲ τῆς Α'. ἐξ 8—10 μαθητῶν, κατὰ μὲν τὴν α'. ἑξαμηνίαν, ἱεράν Κατήχησιν, Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας Α καὶ Β, Ἡροδότου τὸ Α'. βιβλίον (τὸ α. ἤμισυ), Γενικὴν ἱστορίαν μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων, Κοσμογραφίαν, Ὀθωμανικὰ καὶ Γαλλικὰ· κατὰ δὲ τὴν β'. ἑξαμηνίαν, πρὸς τοὺς ἄλλοις Ἰλιάδος Α, Εὐριπίδου Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις, Μετρικὴν (περὶ τοῦ Ἐπικού, Ἰαμβικοῦ καὶ Ἀναπαιστικοῦ μέτρου), Θεοκρίτου Εἰδύλλια, Θουκυδίδου τὰς ἐν τῷ Α'. φ. βιβλίῳ δημογορίας καὶ Διπλογραφίαν.

Καὶ εἰς μὲν τὰ τῆς ἐαρινῆς ἑξαμηνίας μαθήματα, πλὴν τῶν Γαλλικῶν, ἐξετασθέντες περὶ τὰ μέσα Ἰουλίου ἐνώπιον τῆς Σ. ἡμῶν Ἐφορίας καὶ φιλομούσων τινῶν γονέων, οἱ 180 περιπου ἱκανὰς

ἔδειξαν προόδους, εἰς δὲ τὰ τῆς Β'. ἑξαμηνίας μαθήματα πρόκει-
ται νὰ ἐξετασθῶσι κατ' αὐτὰς ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς σήμερον. Εἶπον
πλὴν τῶν Γαλλικῶν, διότι παρητήθη κατ' ἰούνιον ὁ τέως Γαλλο-
διδάσκαλος· εὐχάριστος δ' ἀναγγέλλω, ὅτι κατὰ τὴν β'. ταύτην ἑ-
ξαμηνίαν τὰ Γαλλικὰ τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων ἀνέθετο ἡ Σ. Ἐ-
φορία τῷ Γάλλῳ Κυρίῳ Meiffredi γνωστῷ διὰ τὴν περὶ τὸ ἔργον
ἱκανότητα αὐτοῦ.

Ἐκτάκτους δ' ἐργασίας, ὅσας ἐπρίναμεν συντελεστικὰς πρὸς ἐ-
παύξησιν τῆς φιλομαθείας τῶν μαθητῶν ἡμῶν, ἔχομεν τὰς ἐξῆς.

Πρὸ χρόνων ἤδη πεπεισμένοι ἐκ πείρας περὶ τῶν ἐλαττωμάτων
τῆς καθ' ἡμᾶς διδασκατικῆς μεθόδου οὐκ ὀλίγους κατεβάλομεν κό-
πους πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς διδασκαλίας
προσερχομένων ἐλλείψεων, ὡς δύναται ἕκαστος νὰ θεβαιωθῆ ἐκ τῶν
προηγουμένων ἐκθέσεων ἡμῶν· ἀλλ' ὁμολογοῦμεν, ὅτι γλίσχρους
ἐδρεψάμεθα τοὺς καρπούς τῶν ἀγώνων ἡμῶν· ὑποχρεωμένοι νὰ πε-
ριορισθῶμεν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἐν τῷ Προγράμματι ὀριζομένων μα-
θημάτων, οὐδ' ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν εἰς τὸ νεωτερίζειν, ὠφείλομεν
νὰ ἐξσκολουθῶμεν τὴν διαγεγραμμένην ἡμῖν πορείαν· ἐν τούτοις
ἐν διαστήματι τῶν διακοπῶν λαβόντες τὴν συγκατάθεσιν τῆς Σ.
ἡμῶν Ἐφορίας εἰργάσθημεν καθ' ὀρισμέναις ἡμέραις τῆς ἑβδομάδος
ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ὥρας τῆς πρωῆς ἐκάστοτε μετὰ μιᾶς τῶν πέντε
τάξεων ἡμῶν, διδόντες τοῖς προσερχομένοις ἐργασίαν κατ' οἶκον,
ἐξετάζοντες ἀνέτως τὰς ἐν τοῖς μαθήμασι δυνάμεις αὐτῶν, καὶ πλη-
ροποροῦμενοι περὶ τῆς διανοητικῆς αὐτῶν καταστάσεως. Μικρὰς δὲ
καὶ αὐθις ἐλάθομεν ἐνδείξεις τοῦ ἀγόνου τῆς παρ' ἡμῖν διδασκαλίας
ἐν γένει, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον ἐπέισθημεν περὶ τῶν κυριωτέρων αἰτιῶν
τῆς ταιαύτης καταστάσεως ἡμῶν· ἐβεβαιώθημεν ἀδιστακτως, ὅτι
εἰς ἅπαντα τὰ εἶδη τῶν παρ' ἡμῖν διδασκομένων μαθημάτων ἐλ-
λείπει ὀλοτελῶς ἡ πράξις, αἱ δ' ἐκτενεῖς θεωροῦσι ἐλάχιστα ὠφε-
λοῦσι τοὺς μαθητάς. Οὐ μικρὸν δὲ πρόσκομμα εὐρόντες τὴν ἑλλει-
ψιν τοῦ φιλαναγωνιστεῖν καὶ τὴν πτόησιν ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων συγ-
γραφῶν, ἠγωνισθημεν, τὸ κατὰ δύναμιν, νὰ ἄρωμεν αὐτὸ τοῦλά-
χιστον ἐκ τοῦ μέσου διὰ τῆς συχνῆς ἐκ τοῦ προχείρου ἐξηγήσεως
διαφόρων τερπνῶν καὶ ἀπλουστέρων συγγρόνων τεμαχίων, τοῦ Λου-
κιανοῦ καὶ τοῦ Εὐνοφῶντος ἰδίως, βραχείας τινὰς προτάσσοντες ὀ-
δηγίας, τὰς ἀπολύτως ἀναγκαίας πρὸς κατάληψιν ἰδιωτισμῶν τι-
νων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς· ἐξσκολουθήσαμεν δὲ τοῦτο ἐκτάκτως

καὶ κατὰ τὴν χειμερινὴν ταύτην ἔξαμηνίαν, καθ' ἣν οἱ τῆς Ε', τῆς Δ' καὶ τῆς Β. τάξεως μαθηταὶ ἐξήγησαν ἐκ τοῦ προχείρου, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν τῆς ἡμέρας ἔργων, οἱ μὲν Αἰσωπεῖους μύθους οὐκ ὀλίγους, οἱ δὲ Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασιν (τὸ Α' βιβλίον), οἱ δὲ διαφόρους διαλόγους καὶ πραγματείας τοῦ Λουκιανοῦ κατ' ἐκλογὴν. Καὶ ὅτι μὲν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι Σινική, γλῶσσα δηλ. πάντη ξένη καὶ ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ τὸναντίον μυρίους ὅσους ὄρους ἔχει κοινούς μετὰ τῆς καθομιλουμένης ἡμῶν, ἐβεβαιώθησαν ἐκ πείρας οἱ μαθηταί· ἡ δὲ προθυμία, μεθ' ἧς ἐξήγουν τὰ προτεινόμενα αὐτοῖς χωρία, καὶ ἡ χαρὰ, ἣν ἠσθάνοντο ἐπὶ τῇ καὶ ἀτελεῖ, βεβαίως, καταλήψει τῶν συγγραφέων τούτων, ἔπεισαν ἡμᾶς, ὅτι ἡ ὅσον ἔνεστι πλείστων Ἑλληνικῶν λόγων ἐκ τοῦ προχείρου ἀνάγνωσις καὶ ἐξήγησις, ἰδίως δὲ ἡ τῶν ἱστορικῶν, ἔστω καὶ μὴ κλασικῶν, βαθμηδὸν θέλει προᾶξει ἐν αὐτοῖς τὴν πρὸς ἀνάγνωσιν τάσιν, καὶ θέλει συνοικειώσῃ αὐτοὺς τῷ Ἑλληνι ἰδιώματι. Κατὰ πόσον δ' ἔχονται ἀληθείας αἱ πεποιθήσεις ἡμῶν αὗται δύνανται νὰ ἀποδείξωσιν οἱ τῆς Β' ἰδίως τάξεως μαθηταὶ ἡμῶν.

Ἠθικὴ διαγωγή, πειθαρχία καὶ τακτικὴ

φοίτησις τῶν μαθητῶν.

Ἡ ἠθικὴ διαγωγή τῶν μαθητῶν ἡμῶν, ἡ ἐν τῇ Σχολῇ ἰδίως, ἐβελτιώθη ἐν γένει ἐπαισθητῶς· τεκμήριον δὲ καὶ ὁ ἐκάστοτε αὐξὼν ἀριθμὸς τῶν ἐξ εὐπύρων καὶ καλῶν οἰκογενειῶν εἰς τὰ σχολεῖα ἡμῶν συρρέοντων παίδων καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν γονέων αὐτῶν οὐδὲν ἦττον ὅμως οὐσιώδεις ἔτι μένουσιν ἑλλείψεις ἐκ διαφόρων προερχόμεναι αἰτιῶν, καὶ ὅλως ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεως ἡμῶν. Ἐπανειλημμένως διεκηρύξαμεν ἤδη ἐν ταῖς τῶν προηγουμένων ἐτῶν ἐκθέσεσιν, ὅποιαί εἰσιν αἱ ἀρχαὶ ἡμῶν ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας· ἀλλ' αἱ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν ἀρχῶν τούτων καθ' ἐκάστην ἀπαντώμεναι δυσχέρειαί τοσοῦτω σπουδαῖαί εἰσι καὶ μεγάλαι, ὥστε ἀπαραίτητον καθιστώσιν τὸν λόγον ἐνώπιον μάλιστα τοῦ ἀνωτάτου πνευματικοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ τῶν λογάδων τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Ὁ ἄνθρωπος, πεπλασμένος κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ παναγάθου αὐτοῦ Δημιουργοῦ, φέρει ἐν ἑαυτῷ καὶ σπόρον τινὰ τῶν θείων προσόντων, ὅστις καλλιεργούμενος μὲν καὶ ἀναπτυσσόμενος καθιστᾷ αὐτὸν τὸ τελειότερον τῶν ἐπὶ γῆς πλασμάτων, καὶ ὄνομα καὶ

πραγμα ΛΟΓΙΚΟΝ ΟΝ, τὸναντίον δὲ παραμελούμενος μένει ἄχρηστος, τεθαμμένος ἐν τῇ ἀνθρωπιᾷ φύσει ἄνευ οὐδενός, οὐδὲ τοῦ ἐλαχίστου, σημείου τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Καὶ ἐν μὲν τῷ καλλιεργήσαντι τὰ θεῖα δῶρα βλέπει τις πραγματικῶς, καὶ θαυμάζει τὸ τε πάνσοφον καὶ ἀπειροτέλειον τοῦ δημιουργοῦ καὶ τὸν ὑψηλὸν προορισμὸν τοῦ εὐγενοῦς αὐτοῦ δημιουργήματος, τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾧ ἐν τῷ ἀκαλλιεργήτῳ ἀφήσαντι τὰς ψυχικὰς αὐτοῦ δυνάμεις οὐδὲν ἕτερον καθορᾷ, τὸ διακρίνον αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζῶων, εἰμὴ τὴν μορφήν· ὥστε τὸ ἀποκαθιστῶν τὸν ἄνθρωπον ἀληθῶς ἄνθρωπον, ἦτοι ζῶσαν καὶ ἔμψυχον εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ὅσον τοῦτο ἐφικτὸν εἰς πεπερασμένον ὄν, εἶναι ἡ καλλιέργεια τῶν θείων δώρων, δι' ὧν ἕκαστος ἐπροικίσθη κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παρὰ τοῦ δημιουργοῦ. Ἀλλὰ πῶς ἐπιτυγχάνεται αὕτη;

Τὸ σύνολον τῶν πρὸς τοῦτο μέσων περιελάμβανον οἱ ἀρχαῖοι ὑπὸ τὸ ὄνομα παιδεία, ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως, ἡ ἀγωγή· παρ' ἡμῖν ἐπεκράτησαν μᾶλλον οἱ ὅροι ἀγωγή καὶ ἀνατροφή, διότι διὰ τῆς παιδείας συνήθως ἐννοοῦμεν τὰ γράμματα· βεβαίως καὶ τὰ γράμματα οὐ μικρὸν ἀποτελοῦσι μέρος τῆς παιδείας, ἀλλὰ δὲν ἀπαρτίζουν τὸ ὅλον.

Καὶ παρὰ μὲν τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς ἀκριβῶς διαστέλλονται τὰ δύο ταῦτα, ἀγωγή δηλ. καὶ μάθησις· καὶ τὴν μὲν ἀγωγήν, εἴτε τὴν διάπλασιν τῆς καρδίας καὶ τὴν μόρφωσιν τῶν ἡθῶν ἐπιφυλάττονται εἰς ἑαυτοὺς ἰδίως οἱ γονεῖς, ἡ δὲ διδασκαλία τῶν γλωσσῶν, ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν, καὶ ἐν γένει ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦς ἀνατίθεται κατὰ μέγα μέρος τοῖς διδασκάλοις· ὥστε παρὰ τοῖς ἐξέφροσι τῶν πεπολιτισμένων λαῶν καὶ τοῖς μεριμνῶσι περὶ τοῦ εὖ εἶναι τῶν τέκνων αὐτῶν πρῶτοι ἀνατροφεῖς καὶ παιδαγωγοὶ τῶν τέκνων εἰσιν οἱ γονεῖς, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ μήτηρ, ἥτις ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῆς στοργῇ, ἀναδεχομένη καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν πρώτων στοιχείων τῶν γνώσεων, μεριμνᾷ περιπαθῶς οὐ μόνον περὶ τῆς σωματικῆς εὐεξίας τῶν τέκνων αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν μορφώσεως, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ προσέχουσα καὶ προφυλάττουσα αὐτὰ ἀπὸ τῶν κακῶν παραδειγμάτων, νηπιόθεν ἔτι παρασκευάζουσα ἐν αὐτοῖς τὴν ἔξιν τοῦ ἀγαθοεργεῖν, τὴν δ' οἰκνῆδοτε πρὸς παρεκτροπὰς κλίσιν αὐτῶν ἀποπνίγουσα ἅμα φανείσαν, πάσης δ' εὐκαιρίας ἐπιλαμβάνομένη, ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς τὰς ἀπαλὰς ἔτι καρδίας αὐτῶν αἰσθήματα εὐσεβείας, φόβου Θεοῦ, ὑπακοῆς εἰς

τοὺς νόμους, συμπαθείας, εὐγνωμοσύνης, δικαιοσύνης, φιλαληθείας, μετριοφροσύνης, τιμῆς, ἐνὶ λόγῳ, πᾶνθ' ὅσα εἰσὶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα πρὸς μόρφωσιν εὐσεβοῦς χριστιανοῦ, χρυσοῦ πολίτου καὶ ἐντίμου Μέλους τῆς κοινωνίας· οἱ δὲ διδάσκαλοι παραλαμβάνοντες τοὺς παῖδας οὕτω πως μεμορφωμένους καὶ διατελούντας ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν γονέων αὐτῶν, ζηλωταὶ δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ ἀκριβεῖς ἐν τῇ ἐξακμήσει τοῦ ἔργου αὐτῶν, διὰ τῆς ζωῆς καὶ ἐνεργοῦ αὐτῶν διδασκαλίας ἐποικοδομοῦσιν ἐπὶ τῶν στερεῶν βάσεων τῶν ὑγιῶν Ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς, ἃς ἤδη ἔθηκον οἱ γονεῖς, πᾶν εἶτι συντελεστικὸν πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ νοῦς, καὶ οὕτω γονεῖς τε καὶ διδάσκαλοι μορφώνουσιν ἀπὸ κοινοῦ ἄνδρας χρησίμους καὶ ἐκυτοῖς καὶ τῇ κοινωνίᾳ, οἱ ὅποιοι ὁσαδῆποτε καὶ οἰαδῆποτε καὶ ἂν ἔχωσιν ἐλαττώματα ἀνθρωπίνως, γινώσκουσι τοῦλάχιστον ὧν χρεῖαν ἔχουσι, φιλόπονοι δὲ καὶ ἀκούραστοι περὶ τὸ ἔργον αὐτῶν, ἀμείβονται ἐπαξίως τὰς τε προσπαθείας τῶν γονέων καὶ τοὺς κόπους τῶν διδασκάλων.

Παρ' ἡμῖν ὅμως ὀλίγοι τῶν γονέων δύνανται ἢ ἔχουσι τὸν καιρὸν ἢ ἀναθρέψωσιν αὐτοὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, οἱ πλείστοι προσδοκῶσι τὰ πάντα ἀπὸ τῶν σχολείων καὶ τῶν διδασκάλων· τοῦτο δὲ ἴσως ἤθελεν εἶσθαι κατορθωτόν, εἰ τὰ σχολεῖα ἡμῶν διέσωζον τὸν ἀρχαῖκὸν χαρακτήρα αὐτῶν. Οἱ πάντες ἐνθυμούμεθα, ὅτι χθὲς ἔτι καὶ πρῶτην οἱ γονεῖς, ἀνίκανοι πρὸς ἀνατροφὴν τῶν τέκνων αὐτῶν, τὰ πάντα ἐνεπιστεύοντο τοῖς διδασκάλοις, οὗτοι δὲ ἐκτιμῶντες τὰ πρὸς αὐτοὺς αἰσθήματα τῶν γονέων, πραγματικῶς ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὑπευθύνους περὶ τῆς ἐν φόβῳ καὶ ρουθεσίᾳ Κυρίου ἐκπαίδευσως τῶν μαθητῶν αὐτῶν· ἀφότου ὅμως ἤρξατο καὶ παρ' ἡμῖν ἡ ἀνατροφὴ νὰ θεωρῆται χρέος τῶν γονέων, οὐκ ὀλίγοι δὲ τῶν διδασκάλων κατὰ μίμησιν τῶν εὐρωπαϊῶν, δὲν γνωρίζω εἰ καλῶς ποιοῦντες, ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἀπληλαγμένους τῆς εὐθύνης ταύτης, καὶ περιορίσθησαν ἀπλῶς εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὃ ἕκαστος ἐπαγγέλλεται μαθήματος, ἕκτοτε τὸ μὲν διδασκαλικὸν ἀπολέσθη τὸν ἱεροπρεπῆ αὐτοῦ χαρακτήρα, κατέστη νὰ θεωρῆται βιοποριστικὸν τι ἐπάγγελμα, οἱ πλείστοι δὲ τῶν μαθητευόντων ἐν τοῖς σχολείοις καὶ ἰδίως οἱ τῶν ἀπόρων παῖδες, μένουσιν ἄνευ ἀγωγῆς, οὔτε παρὰ τῶν γονέων οὔτε παρὰ τῶν διδασκάλων ἀξιούμενοι αὐτῆς· εἰ δέ τινας τῶν διδασκάλων συμπαθεῖα φερόμενοι πρὸς τὰ ἄθωα ταῦτα πλάσματα, καὶ προνοοῦντες περὶ τῆς μελλούσης γενεᾶς, ἐξακολου-

θοῦσιν εἰσέτι ἐπαχρυνοῦντες ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδῶν, καὶ οὗτοι ἀποθαρρύνονται ἐκάστοτε, βλέποντες ὅτι ἐλάχιστα τελεσφοροῦσιν οἱ κόποι αὐτῶν, διότι πάσης ἐπιβλέψεως στεροῦνται οἱ παῖδες εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς Σχολῆς διαγωγὴν αὐτῶν· τὸ καθ' ἡμᾶς, οὐχ ἅπαξ εἶδομεν τοὺς ἐν τῇ Σχολῇ κοσμιωτέρους ἡμῶν μαθητὰς ἀτακτοῦντας καθ' ὁδόν, καὶ οὐδὲν διαφέροντας τῶν ἄλλων, ὧν τὴν ἐπιστάσιαν εἶχον ἐμπιστευθεὶ ὡς σεμνότεροι καὶ φρονιμώτεροι αὐτῶν. Ἐπέστη πλέον, νομίζομεν, καιρὸς, ἵνα ληφθῆ σπουδαία πρόνοια περὶ τῆς ἠθικῆς καταστάσεως τῆς νεολαίας, ἐὰν κηδόμεθα τῆς εὐμερείας τοῦ ἔθνους ἡμῶν, καιρὸς πλέον νὰ μάθωμεν γονεῖς τε καὶ διδάσκαλοι, Κληρῶς τε καὶ κοινωνία, ὅτι ἡ καχεξία ἡμῶν προέρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐξ ἐλλείψεως οἰκιακῆς ἀγωγῆς, ἥτις εὐχερῶς ἠδύνατο καὶ παρ' ἡμῖν νὰ εἰσαχθῆ καὶ βαθμηδὸν νὰ προαχθῆ, εἰ κατωρθοῦτο ἀμοιβαία τις συνεννόησις διδασκάλων καὶ γονέων. Ὅταν οἱ μὲν διδάσκαλοι, οἱ τῶν ἐνοριακῶν σχολείων τοῦλάχιστον, θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἠθικοὺς πατέρας τῶν μαθητῶν, τὸ δὲ διδασκαλικὸν ἔργον ἀνυψοῦντες εἰς τὸν ἱερόν αὐτοῦ σκοπὸν, τὸν παιδαγωγικόν, ἀναδεχθῶσι πρὸς τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τὴν περὶ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως τῶν παιδῶν μέριμναν, καὶ ἐπιστήσαντες τὴν προσοχὴν αὐτῶν, ὡς ἐπὶ τῆς εἰς τὰ μαθήματα ἐπιμελείας, ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν μαθητῶν, βραβεύωσι μὲν τοὺς χρηστοθεσέρους καὶ κοσμιωτέρους, παιδεύωσι δέ, ἀλλὰ πάντοτε ἠπίως, καὶ μετὰ πατρικῆς στοργῆς καὶ μόνον ἐπὶ σωφρονισμῷ, τοὺς ἐπιλήψιμον δεικνύοντας διαγωγῆν, οἱ δὲ γονεῖς, ὀλιγωτέραν, εἰ δυνατόν, ἀδυναμίαν δεικνύοντες εἰς τὰ τέκνα, καὶ σμικροτέραν πίστιν παρέχοντες εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν, καὶ τὰς μὲν Κυριακὰς καὶ ἑορτὰς συνοδεύοντες αὐτοὺς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ἐκάστοτε δὲ καθοδηγοῦντες αὐτοὺς εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ διὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτῶν παραδείγματος, οὕτω, λέγω, φερόμενοι οἱ γονεῖς, θελήσωσι νὰ πληροφορῶνται συνεχῶς παρὰ τῶν διδασκάλων περὶ τῆς δικονοτικῆς τε καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῶν φιλάτων αὐτῶν, καὶ ἐπιβλέποντες κάπως, ἵνα μὴ εἶπω αὐστηρῶς, ἐπὶ τῆς κατ' οἶκόν τε καὶ ἐκτὸς τῆς Σχολῆς διαγωγῆς αὐτῶν, διακοινώσωσι τοῖς διδασκάλοις ἅπαξ τοῦλάχιστον τῆς ἐβδομάδος τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν, δὲν ὑπάρχει λόγος, δι' ἃν δὲν ἤθελεν ἐπέλθει οὐσιώδης βελτίωσις ἐπὶ τὰ ἦθη τῶν μαθητῶν. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἐπέκεινα τοῦ ἔτους ἐξηκολουθήσασμεν αὐθόρμητοι νὰ πέμψωμεν καθ' ἐβδομάδα εἰς πάντας ἀνεξαίρετως τοὺς

γονείς και κηδεμόνας τῶν τοῦ ἑλληνικοῦ μαθητῶν εβδομαδιαίων ἐλεγχον τῆς διαγωγῆς, ἐπιμελείας και τακτικῆς φοιτήσεως ἐκάστου μαθητοῦ, ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν γονέων, μὴ ὑπογράφοντες αὐτοῦς, μονομερεῖς και ἀκάρπους κατέστησαν τοὺς κόπους ἡμῶν.

Εἶπον ἀνωτέρω, νὰ βραβεύωσιν οἱ διδάσκαλοι τοὺς χρηστοθεστέρους μαθητάς· ἐν γένει ἐν τοῖς σχολείοις ἀξιοπαρατήρητος εἶναι ἡ πρὸς τὸ παιδεύειν τάσις, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἀταξία και νεανικὴ παρεκτροπὴ τῶν παιδῶν μένει ἀτιμώρητος, ἐνίοτε δὲ τιμωρεῖται και ὑπὲρ τὴν ἀξίαν, ἐν ᾧ και ἡ μεγίστη εὐταξία, σεμνότης βίου, κοσμιότης ἡθῶν, ἐπιμελεία κτλ., ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μένουσιν ἀδράβευτα· και αὐτοῦ τοῦ εἴγος φεῖδεται, νῆ τὴν πικρὰν ἀλήθειαν, ἐνίοτε ὁ διδάσκαλος εἰς τοὺς πιστῶς και ἀκριβῶς ἐκτελοῦντας τὰ χρέη αὐτῶν· οἱ δ' ἐπιμελέστεροι και χρηστοθέστεροι τῶν μαθητῶν περιμένουσιν, ἵνα μετὰ τὰς γενικὰς ἐξετάσεις, μετ' ἀπείρους κόπους λάβωσιν ἅπασι τοῦ ἔτους βραβεῖον ἐν βιβλιάριον, και ἐκεῖνο, οὐχὶ σπανίως, ὡς και ἐφέτος ἀκόμη, εἶναι Γραμματικὴ ἢ Συντακτικὴ, ἢ ὁμοίον τι ἀτερπέδες και ἐχληρὸν αὐτοῖς διδακτικὸν βιβλίον, και ὄχι ἠθικόν τι και τερπνὸν ἀνάγνωσμα· «Δύο ἐστὶ τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, εἶπε τῶν τῆς παλαιῶν σοφῶν, ἢ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία και ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά· πρὸς ἐκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες, τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσιν.» ἀλλὰ και ἡ θρησκεία ἡμῶν παράδεισον διέκρινε και κόλασιν· ὥστε οὐδὲν τὸ παράδοξον, εἰ οἱ μαθηταί, οὐδενὸς ποτε ἐνθαῦροντι τοῦ ἀπολαύοντες μέσου, βραδέσι μὲν τοῖς βήμασιν ἔρχονται τὴν πρωΐαν, δρόμῳ δὲ, ὡς ἐκ φυλακῆς ἀπολυόμενοι, ἀπέρχονται τὸ ἑσπέρας, ἀναγκάσιον δὲ κακὸν θεωροῦσι σχολεῖα τε και βιβλία· τὸ δὲ φύσει φιλομαθὲς και φιλότιμον τῶν Ἑλληνοπαίδων, δύο μεγάλα πλεονεκτήματα, τὰ ὅποια ἠδύναντο νὰ χρησιμεύωσιν ὡς φερέγγυα τῆς ἠθικῆς αὐτῶν μορφώσεως, κείνται ἀτημέλητα και ἄχρηστα εἰς χεῖρας ἀδελφῶν παιδαγωγῶν· και ὅμως οὐ μικρὰ δόσις ἀγαθοῦ ὑπάρχει ἐτι ἐν ἡμῖν, ὥστε οὐκ ὀλίγοι τῶν μαθητῶν, φύσεως τυχόντες δεξιᾶς, εὐφραίνουσιν ἡμᾶς διὰ τῆς ἐν τε τῇ Σχολῇ και ἐκτὸς αὐτῆς σεμνῆς αὐτῶν διαγωγῆς και τῶν χρηστῶν αὐτῶν ἡθῶν.

Και ταῦτα μὲν κατὰ χρέος περὶ τῆς ἠθικῆς διαγωγῆς τῶν μαθητῶν ἡμῶν και τῶν πρὸς βελτίωσιν αὐτῆς ἀπαιτούμενων μέσων. Ἐἰς πρὸς δὲ τὴν πειθαρχίαν και τὴν τακτικὴν αὐτῶν φοιτήσιν

σπανίως ἐλάβομεν ἀφορμὰς δυσαρσεκείας· οἱ πλείστοι αὐτῶν, και· τοι οὐκ ὀλίγοι ἐξ ἀπωτάτων προσερχόμενοι ἐνοριῶν, τακτικώτατα φοιτῶντες καθ' ὅλον τὸ ἔτος παρεῖχον ἑαυτοῦς πειθηνίους τοῖς καθεστῶσι και τοῖς νόμοις τῆς Σχολῆς, συμμορφούμενοι τῷ Κανονισμῷ, και ὅσον ἐνεσθιν ἀνελλιπῶς ἐκτελοῦντες τὰ χρέη αὐτῶν.

Μεγίστη δὲ ὀφείλεται χάρις, ὁμολογοῦμεν παρρησία, τῇ σεβαστῇ Ἐφορῇ τῶν Σχολείων ἡμῶν, ὅτι και κατὰ τὸ λήξαν τοῦτο ἔτος, πρὸς τῇ διηνεκεί αὐτῆς μερίμνη και ταῖς ἀόκνοις προσπαθείαις περὶ τῆς συντηρήσεως τῶν καταστημάτων τούτων, ἐν τε τῇ ἀναγνώσει τῶν γενικῶν ἐλέγχων ἐκάστου μηνὸς τακτικῶς παρειαρισκομένη, και ἐν πάσῃ σπουδαίᾳ περιπτώσει προθύμως και μετὰ ζήλου συναντιλαμβανομένη ἡμῖν πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τοῦ Κανονισμοῦ τῶν σχολείων ἡμῶν, τὰ μέγιστα διευκόλυνεν ἡμᾶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν βαρέων καθηκόντων ἡμῶν, και εἰς τὴν παγίωσιν τῆς εὐταξίας και πειθαρχίας ἐν τῇ Σχολῇ.

Ἐπίσης μεγίστας προσφέρει τὰς χάριτας ἡ Σχολὴ ταῖς φιλογενεστάταις Κυρίαις τῆς ἐνταῦθα Φιλοπότρου Ἀδελφότητος, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῆς Ἀδελφότητος ταύτης πρώτιστον μέλημα αὐτῶν ἐποίησαντο και τῶν εἰς τὰ σχολεῖα ἡμῶν φοιτούντων ἀπόρων παιδῶν τὴν περίθαλψιν, κηδόμενοι αὐτῶν μετὰ μεζονος ἢ μητρικῆς στοργῆς, και οὐ μικρὸν συντελοῦσαι τὸ καθ' ἑαυτὰς πρὸς τὴν μόρφωσιν και τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν· ἐφέτος δὲ οὐ μόνον πλείστους ὅσους περιέθαλψαν μαθητάς, διανείμασαι ὑποδήματα εἰς 120 ἐνδεεῖς παῖδας, και ἐνδύματα τζόχινα μὲν εἰς 40, μετὰ και τοῦ θυρωροῦ, φανέλινα δὲ εἰς 60, ἀλλὰ και περὶ τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως μεριμνώσαι ἀνεδέχθησαν νὰ διανεῖμωσιν ἀπὸ τοῦδε τὰ ἀναγκαιότερα βιβλία και χαρτία τῶν ἐνδεεστέρων παιδῶν, εἰς δὲ τοὺς ἐν τε τῇ Σχολῇ και ἐκτὸς αὐτῆς κοσμιωτέρους νὰ δίδωσι θραβεῖα, βιβλιάρια τινα τερπνά τε ἄμα και ἠθικά, και οὕτως ἐνθεν μὲν νὰ προτρέψωσιν αὐτοὺς εἰς ἄμιλλαν χρηστοθεσίας και κοσμιότητος, ἐνθεν δὲ ἐμπνεύωσιν αὐτοῖς κλίσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν ὠφελίμων βιβλίων. Αὐτόπτης δὲ γενόμενος τοῦ κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου και τῆς αὐταπαρνήσεως, μεθ' ἧς ἐκτελοῦσι τὰ φιλανθρωπικὰ αὐτῶν ἔργα τὰ ἐκτελεστικά Μέλῃ τῆς Ἀδελφότητος, οὐδεμίαν ποιούμη ὑπερβολὴν, πλείσθ' ὅσα ἀγαθὰ προοιωνιζόμενος ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν ἡθῶν τῶν νέων ἐπιβλέψας αὐτῶν, καθ' ὅσον αἱ ἀξιοσέβαστοι αὐτῆς Κυρίαι ἀφορμὴν μεταχειριζόμεναι τὴν ὑλικὴν περίθαλψιν

τῶν ἐνδεῶν, παρέχουσιν αὐτοῖς συγχρόνως καὶ χρησίμους συμβουλὰς καὶ νοουθεσίας· καὶ οὐχ ἄπαξ παρευρέθη ἐν τῇ συγκινητικωτάτῃ θέξ, ἵνα ἴδω δηλ. Κυρίας τῆς ἀνωτάτης περιοπῆς κρατούσας ἐνώπιον αὐτῶν ἐφ' ἱκανὴν ὥραν παιδῶν βακενδύτας, ῥυπαροὺς καὶ ἀκαταστάτους, ὧν καὶ ἡ θέα ἤρκει νὰ ἐμποιῆσῃ ἀποστροφὴν τοῖς μὴ ἐμπνεομένοις ἐκ φιλάνθρωπικῶν αἰσθημάτων, καὶ νῦν μὲν ἀπειθνοῦσας πρὸς αὐτοὺς διαφόρους παραινέσεις καὶ ἐπιπλήξεις, νῦν δὲ προκαλοῦσας ἀπ' αὐτῶν πλαγίως πῶς διαφόρους ἀποκρίσεις περὶ τῆς ἐκτὸς τῆς Σχολῆς διαγωγῆς αὐτῶν, καὶ λαμβανούσας ὑποσχέσεις περὶ τῆς ἐν τῷ μέλλοντι σωφρονεστέρας αὐτῶν διαγωγῆς, καὶ πλείστους ἄλλους μεταχειριζομένους τρόπους, ἵνα φέρωσιν αὐτοὺς εἰς συναίσθησιν τῆς ἀθλιότητος αὐτῶν, μετὰ στοργῆς, οἷαν οὐδ' αὐταὶ αἱ μητέρες τῶν παιδῶν τούτων αἰσθάνονται πρὸς αὐτοὺς, καὶ μεθ' ὑπομονῆς, οἷας, τὸ ὁμολογοῦμεν ἀνυποκρίτως, στερούμεθα καὶ αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι, ὧν τὸ ἔργον ἰδίως ἀπαιτεῖ νὰ ἦναι οἱ ὑπομονητικώτεροι τῶν ἀνθρώπων· ὥστε τὸ ἠθικὸν ἀγαθόν, ὅπερ δύναται νὰ προκύβῃ ἀπὸ τῶν συμβουλῶν αὐτῶν, ἀσυγκρίτως ἀνωτέρον ἐστὶ τῆς οἰκισθῆποτε ὑλικῆς περιθάλψεως. Μακκρῖα ἡ γενεὰ ἡ ἀξιοθβεῖσα τοιούτων κηδεμόνων· εὐεργέται δὲ τῆς κοινωνίας ἐγγραπτεῖοι, οἳς πρώτοις ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα τῆς συστάσεως τοιαύτης φιλάνθρωπικῆς Ἀδελφότητος. Εἶθε ὁ πατήρ τῶν ὄρφανῶν καὶ προστάτης τῶν χωρῶν καὶ Θεὸς πάσης παρκαλήσεως διὰ τῶν εὐχῶν τοῦ Παναγιωτάτου ἡμῶν Δεσπότητος στερεώσαι καὶ κρατῦναι αὐτὴν ἐπὶ γενεὰς γενεῶν πρὸς παρκαμθίαν τῶν βοηθείας χρηζόντων, τὰ δὲ ἰδρῦσαντα, ἐκτελεστικά καὶ συναπαρτίζοντα αὐτὴν Μέλη, καὶ πάντας τοὺς συντρέχοντας εἰς συντήρησιν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς εὐλογησάτω καὶ ἀνταμείψαι μυριοπλασίως ἔντε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἀλληλοδιδασκτικά.

Τὰ δ' ἀλληλοδιδασκτικά ἡμῶν ἀριθμοῦντα, τὸ μὲν ἐνταῦθα 330 παιδῶν, ἐξ ὧν ὑπὲρ τοὺς 210 παρόντας εἰς τὰς ἐξετάσεις, τὸ δὲ κατὰ τὸν ἅγιον Κωνσταντῖνον περὶ τοὺς 180, παρόντας δὲ 120, ὡς πρὸς τὴν πρόδοον μὲν τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων παιδῶν ἐξετέλεσαν πιστῶς τὰ χρέη αὐτῶν, ὡς ἀπεδείχθη καὶ κατὰ τὰς μερικὰς ἐξετάσεις, ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν ὁμως μόρφωσιν καὶ ἀγωγὴν τῶν παιδῶν ὑποκείμενα εἰς τὰς αὐτὰς καὶ μείζονας δυσχερεῖας οὐ μικρὰς ἔχουσι τὰς ἐλλείψεις.

Καὶ πολλοὺς μὲν κατεβάλομεν ἀγῶνας περὶ τῆς κοσμιότητος τῶν ἠθῶν καὶ τῆς ἐκτὸς τῆς Σχολῆς εὐταξίας αὐτῶν, ἀλλ' ὀλίγους πάντοτε δρεπόμεθα τοὺς καρπούς ἐνεκα τῆς ὀλιγωρίας τῶν πλείστων γονεῶν. Ἐν τούτοις οὐδέποτε ἀπελπιζόμενοι ἐξακολουθοῦμεν ἀκόπως, ὅσα ἂν κρινώμεν πρόσφορα εἰς τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω ῥοπήν τῶν μαθητῶν· τὴν δὲ κατὰ τὴν ἐκ τῆς ἐξαμηνίαν οἰκνδήποτε πρόδοον αὐτῶν θέλουσι δεῖξει αἱ προσεχεῖς αὐτῶν ἐξετάσεις, καθ' ἃς ἡ Η' τάξις ὑπὲρ τοὺς 40 ἀριθμοῦσα παιδῶν μέλλει, ἀξία φανείσῃ, νὰ προβιβασθῇ εἰς τὸ ἑλληνικόν.

Βιβλιοθήκη.

Ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ ἀνάγκαι τῆς Σχολῆς δὲν ἐπέτρεπον τῇ Σ. Ἐφορίᾳ μεθ' ὅλης τῆς καλῆς προαιρέσεως αὐτῆς νὰ ἐνεργήσῃ καὶ περὶ τῆς ἐπαυξήσεως τῆς Βιβλιοθήκης, εἶναι τοῖς πᾶσι σχεδὸν γνωστόν. Προσφορὰς δὲ βιβλίων κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἔχω ν' ἀναγγείλω τῇ σεβαστῇ ὁμηγύρει τὴν τῆς εὐγενεστάτης Κυρίας Ζωῆς Ε. Μπαλτατζῆ ἐκ 30 τόμων διαφόρων ἑλλ. συγγραμμάτων, χρησίμων εἰς ἀνάγνωσιν ἀπόρων μαθητῶν, τινῶν δὲ καὶ εἰς τὴν βιβλιοθήκην, τὴν τοῦ Κ. Α. Φωκαεῶς ἐκ δύο ἀντιτύπων τοῦ Ἐγκολπίου τῶν Ἱεροψαλτῶν, τὴν τοῦ Κ. Λαζάρου Πυρλόγλου, ἐκ 12 ἀντιτύπων τῆς τοῦ Δημοσθένους περὶ τοῦ στεφάνου Πυρλόγλου, ἐκ 12 ἀντιτύπων τῆς τοῦ Κ. Α. Πασπάτη, ἐξ ἐνὸς ἀντιτύπου τοῦ περὶ τοῦ Γραικικοῦ Νοσοκομείου τῶν ἐπὶ τὰ πύργων ὑπομνήματος αὐτοῦ, τὴν τῆς ἐνταῦθα ἑλλ. Πρεσβείας, ἐκ τοῦ Α. καὶ Β' τόμου τῆς ὑπὸ Σ. Δ. Βυζαντίου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν τοῦ Κ. Γ. Παπακλιώτου, ἐκ δύο τόμων, τὴν τοῦ Ἀρχιμανδρ. Κ. Γ. Γρηγορᾶ ἐκ δύο τόμων, καὶ τὴν τοῦ Σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς Ἀρχιμανδρ. Κ. Α. Λασκάρως, ἐξ ἐνὸς ἀντιτύπου τῆς διτόμου ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ Ἱστορίας. Ἡ δ' ἀξιοτίμος Κυρία Λουκία Στεφάνου Καραθεοδωρῆ ἐξακολουθεῖ πέμπουσα τὸν ἰδ. τόμον τῆς Ν. Πανδώρας. Πρὸς οὖς πάντας ἐκφράζουσα τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἡ Σχολή, εὐχεται τὴν τῶν βιβλίων προσφορὰν νὰ διχδέχωνται καὶ κληροδοτημάτων προσφορὰ, ἀπολύτως ἀναγκάσει καταστᾶσαι πρὸς συντήρησιν τῆς σεβασμίας ταύτης Σχολῆς, τοῦ μόνου καταφυγίου τῆς πρὸς τὴν παιδείαν ὀργώσης ἀπόρου νεότητος ἐν τῇ πολυπληθεῖ ταύτῃ Κοινοτήτι, καὶ ἐστίας τῆς ἐν ὀρθοδόξῳ πίστει ὑγινοῦς διδασκαλίας.

Τοιαύτη ὑπῆρξε, Παναγιώτατε Δέσποτα καὶ σεβαστῇ ὁμηγύρει, καὶ ἡ κατὰ τὸ σχολικὸν τοῦτο ἔτος γενικὴ κατάστασις τῶν Σχολείων τῆς ἐνορίας ταύτης. Συναισθανόμενος πληρέστατα, ὅτι οὐ μίσηρον ἐβάρυνε τὰς ἀκοὰς ὑμῶν διὰ τῆς ξηρᾶς ταύτης ἐκθέσεως σχο-

λαστικῶν γεγονότων, παραλείπω τὸν στατιστικὸν πίνακα τῆς κατὰ τὴν ἤδη συμπληρουμένην πενταετῆ περίοδον καταστάσεως τῶν Σχολείων ἡμῶν, ἐπιστητὴν ἐμφαίνοντα πρόοδον εἰς τὴν ἠθικὴν τε καὶ διανοητικὴν μόρφωσιν τῶν εἰς τὰ Σχολεῖα ταῦτα φοιτῶντων παιδίων, ὡς καὶ εἰς τὴν κατὰ διακοσίους σχεδὸν ἐπαύξησιν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν.

Προσφέρων δὲ τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην τῆς Σχολῆς τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ προσκυνητῷ ἡμῶν Δεσπότη, ὅτι ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Αὐτοῦ μερίμνῃ περὶ τῆς προόδου καὶ βελτιώσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν καταστημάτων ἠδύκησε νὰ προεδρεύῃ τῆς σεβαστῆς ταύτης ὁμηγύρεως, καὶ αὐτοπροσώπως νὰ πληροφορηθῆται περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ Σχολείων, ἐξαιτούμαι τὰς εὐλογίας αὐτοῦ ἐπὶ τε τοὺς διδάσκοντας καὶ τοὺς διδασκόμενους, τοὺς Ἐφόρους, τοὺς συνδρομητὰς καὶ σύμπασαν ἡμῶν τὴν Κοινότητα.

Ὁ δὲ Πατὴρ τῶν Φώτων εἶθε διὰ τῶν εὐχῶν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀλώεθρα τηρήσαι καὶ ἀσκανδάλισα πάντα τὰ τοῦ Γένους ἡμῶν ἐκπαιδευτήρια, τὴν δ' εἰς αὐτὰ φοιτῶσαν νεότητα καὶ τοὺς ἐμπεισιμένους τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῆς φωτίσαι εἰς γνῶσιν τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐρθῆς παιδαγωγίας, δι' ἧς καὶ μόνης δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταστῇ ἀξίος τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ, καὶ χρήσιμος καὶ ἐαυτῷ καὶ τῇ κοινῶνι.

Πέραν Κωνσταντινουπόλεως τῇ 16 Φεβρουαρίου 1864.

Ὁ Σχολάρχης Γ. ΣΟΦΟΚΛΗΣ.

Προσλαλιὰ τῆς Α. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κυρίου Σωφρονίου πρὸς τοὺς ἀπολυομένους μαθητὰς.

Ἀνέκφραστος εἶναι, ἀγαπητὰ μοι τέκνια, ἡ εὐχαρίστησις, τὴν ὅποιαν ἐπροξενήσατε σήμερον διὰ τῶν καλῶν σας ἐξετάσεων καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ὅλους τοὺς παρενθεθέντας φιλομούσους ἀκροατὰς· αἱ εὐστοχοὶ ὑμῶν ἀπαρτήσεις εἰς πᾶσαν τῶν διδασκάλων ἐρώτησιν, καὶ ἡ κατὰ τὸ δυνατόν εἰς μαθητὰς ἀκριβοῦς γνῶσις τῶν ὅσα μέχρι τοῦδε παρεδόθητε ἐν τῷ διαστήματι τοῦ σχολικοῦ τούτου ἔτους ἔπεισαν πάντας ἡμᾶς, πόσον ἐπιτυχῶς ἠγαπήσατε τὴν παιδείαν, καὶ πόσον καλῶς ἐγνώρισατε, ὅτι αὕτη μόνη δύναται νὰ ἀναπύξῃ τὸ πνεῦμα, νὰ διαπλάσῃ τὴν καρδίαν, νὰ ἀναδείξῃ τὸν ἄνθρωπον χρηστὸν καὶ ἔντιμον μέλος τῆς κοινωρίας, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς ἐραστάς τῆς εἰς τὸν ἀληθῆ τῶν ἀνθρώπων προορισμόν. Τοῦτο σὰς περιποιεῖ, τέκνα μου, πολλὴν τιμὴν,

τοῦτο γεραίρει τοὺς γονεῖς σας, τοὺς διδασκάλους σας, τὴν ἐφορίαν τῆς Σχολῆς καὶ ὅλην ἐν γένει τὴν ἐνορίαν, ἀπολαύουσαν οὕτως ἀφθόρως τοὺς καρποὺς τῶν κόπων καὶ δαπανῶν τῆς.

Διὸ καὶ εὐλογῶν ἡμᾶς ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας ἐξαιτούμαι παρὰ τοῦ Πατρὸς τῶν Φώτων ἐνίσχυσιν καὶ φωτισμὸν εἰς πάντας τοὺς διατρέχοντας τὸ στάδιον τοῦτο τῆς παιδείας, πολλὰ μάλιστα δὲ τὴν ἀνταπόδοσιν εἰς τοὺς διδασκάλους, ἐφόρους καὶ συνδρομητὰς πάσης Σχολῆς τοιαύτης.

Προσλαλιὰ τοῦ ἐκτῶν ἐφόρων Κυρίου Μ. Μαρσᾶν κατὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων τῇ 23 Φεβρουαρίου 1864.

Σεβαστὴ Ὁμήγυρι! Ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ καθιδρύματι τῶν Μουσῶν συναθροισθέντες σήμερον, ἵνα βραβεύσωμεν τοὺς ἀριστεύσαντας μαθητὰς, καὶ ἀπολύσωμεν τοὺς τελειοφοίτους, καθήκον θεωρῶ νὰ ἀποτεινῶ καὶ πρὸς τοὺς μὲν καὶ πρὸς τοὺς δὲ λόγους τινάς, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς δευτέρους, τοὺς ἐξερχομένους ἐκ τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ εἰσερχομένους ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ.

Πρὸς ὑμᾶς λοιπόν, ὦ φίλοι ἀπολυόμενοι μαθηταί, τὰς χρῆσας τῆς πατρίδος ἐλπίδας, ἀποτείνομαι ἐν πρώτοις, μολοντόι ἔχετε ἐναύλους εἰς τὰς ἀκοάς σας τὰς συμβουλὰς τῶν διδασκάλων σας. Ἐξερχόμενοι τῆς Σχολῆς ταύτης θέλετε διαδεχθῆτε τοὺς πατέρας σας ἐν βιομηχανίαις, ἐμπορίαις, πολιτικαῖς καὶ ἄλλοις ἐπιτηδεύμασιν. Πάντες θέλουσι στρέψῃ τὰ βλέμματά των εἰς ὑμᾶς, ὅπως ἴδωσι τὸν πρακτικὸν σας βίον, καὶ ἂν μὲν ἐφαρμόσῃτε ὀρθῶς τὰς γνώσεις, ἃς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ἀπεκτήσατε, τότε εὐτυχεῖς μὲν ἔσεσθε ὑμεῖς, εὐτυχῆς δὲ καὶ ἡ πατρίς καὶ οἱ γονεῖς, οἵτινες θὰ ἔχωσι τὸ ὑποσήμερον τῆς οἰκίας των, καὶ θὰ λέγωσιν ἀγαλλόμενοι, ἰδοὺ ὁ υἱὸς μου, ἰδοὺ τὸ καύχημά μου! εὐτυχῆς θὰ ᾔνοι καὶ ἡ ἐνορία αὕτη, ἥτις θὰ ἔχη τοιοῦτους χρῆστους πολίτας! Ἄν ὅμως, ὃ μὴ γένοιτο, παρεκτραπῆτε τῆς εὐθείας ὁδοῦ, καὶ πλανηθῆτε ἀπὸ ἀμαθείας καὶ αἰσχροῦ ἀνθρώπου, τότε ἔσεσθε αἰσχος εἰς τὴν πατρίδα, αἰσχος εἰς τὴν Σχολὴν καὶ εἰς τοὺς καταπικραμένους γονεῖς σας. Φοβήθητε τὴν ἀρὰν τοῦ πατρὸς, τέκνα, καὶ ἐπιδιώξατε τὴν εὐγὴν, ἥτις στηρίζει οἴκους. Ἄλλ' ὄχι· κανεῖς ἀπὸ σὰς δὲν θέλει βεβαίως κατασιχνεῖ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα.

Εὐχομαι λοιπὸν ὑμῖν ἐκ μέρους καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἐντίμων συναδέλφων μου πᾶσαν πρόοδον καὶ ἐπιτυχίαν εἰς τὸ μέλλον στάδιόν σας. Μὴ λησμονῆτε, ὅτι εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην ἀνετράφητε καὶ ἐξεπαιδεύ-

θητε, και εισήλθετε εις τὸν κόσμον με λογικὸν ὀρθῶς ἀνεπτυγμένον.

Στρέφω δὲ τὸν λόγον μου και πρὸς ὑμᾶς τοὺς μαθητεύοντας εἰσέτι, διὰ νὰ σᾶς εἶπω, ὅτι ὁ καλλιεργῶν τὸ πνεῦμά του, αὐτὸς μόνον δύναιται νὰ θεωρήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνιαν ἐν ὧσιν πολλῶν ἀνθρώπων εἰς ἓν σῶμα, τοῦ ὁποῖου τὰ μέλη πρέπει συμφῶνως και με ἀρμονίαν νὰ ὑποτάσσωνται εἰς μίαν και μόνην θέλησιν τοῦ συνειδότου, νὰ ἐργάζωνται εἴτι ὠφέλιμον και εἰς ἑαυτοὺς και εἰς τὴν κοινωνίαν, νὰ βοηθῶσι προθύμως τὰ κοινὰ συμφέροντα, νὰ πονῶσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος και τοῦ ἔθνους, και νὰ ἐπιμελῶνται τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των. Πόσοι ταλαίπωροι γονεῖς ἀκούοντες φωνὴν και βλέποντες μορφήν ἀνθρώπου εἰς τὰ τέκνα των, νομίζουσιν ὅτι ἐγέννησαν ἀνθρώπους!

Μόνος λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος οὗτος αὐξάνει τὰς βιομηχανικὰς και ἐμπορικὰς του πράξεις, συνδέεται με τὸ ἄκρον ἄκρον τῆς οἰκουμένης, διασχίζει τὰς θαλάσσας, ὑψόνεται ὡς αὐτὸς εἰς τὸν ἀέρα, καταμετρεῖ τοὺς ἀστῆρας και τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ μὴ καλλιεργῶν τὴν ψυχὴν του κυλίσταται εἰς τὸν βόρβορον τῆς ἀμαθείας και τῶν παθῶν, θεωρεῖ τὴν κοινωνίαν ὡς λείαν του, διότι ἀποτυγχάνει εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν, βαρυστενάζει, θορυβεῖται νυκτὸς τε και ἡμέρας ὑπὸ παντοίων πειρασμῶν, και σκληρύνεται τὴν καρδίαν· ὁ ἄνθρωπος οὗτος, οὐδὲν ἱερὸν αἰσθημα ἔχει· πατὴρς και θρησκεία εἶναι δι' αὐτὸν λέξεις οὐτιδαναί, διότι τὴν μὲν προδίδει, τὴν δὲ καθ' ἑκάστην ἀλλάσσει. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀποθηριούται, και οὕτως ἄδοξος καταβαίνει τὰς βαθμίδας τοῦ τάφου. Εὐτυχὴς λοιπὸν εἶναι ὁ ἀξιώθεις νὰ ἀποκτήσῃ παιδείαν και ἀρετὴν, δυστυχὴς δὲ ὁ ἀτυχῆσας παιδείας και χρηστῆς ἀγωγῆς.

Με ὀλίγας λέξεις σᾶς παρέστησα, φίλοι παῖδες, τοὺς δύο ἀνθρώπους, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναμφιβόλως τὸν πρῶτον θέλετε προτιμήσει. Προσπαθήσατε λοιπὸν νὰ διέλθητε και τὸν ὑπόλοιπον καιρὸν τῆς μαθησεῶς σας ἐν ἐπιμελείᾳ και σωφροσύνῃ. Ἡ ἐνορία, ἡ ἐφορία οὔτε κόπων οὔτε δαπάνης φείδονται, ὅπως σᾶς ἐκπαιδεύωσι, και σᾶς ἀποκαταστήσωσι χρηστοὺς πολίτας. Οἱ διδάσκαλοί σας διευθύνουν τὸ λογικὸν πηδάλιον τοῦ νοῦς σας εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀναπτύξεως μετὰ ζήλου και ἀκαμάτων πόνων· τίποτε ἄλλο λοιπὸν δὲν λείπεται, ἢ ἐντελὴς ἀφοσίωσις εἰς τὰ καθήκοντα τῆς σπουδῆς.

Πρὸς ὑμᾶς δὲ τελευταῖον στρέφω τὸν λόγον μου, ἔντιμοι ὁμογενεῖς, οὐδὲν ἄλλο συνίστημι, ἢ τὴν προσοχὴν σας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τούτου καταστήματος τῶν Μουσῶν, τοῦ μόνου ὑπάρχοντος ἐν τῇ

ἐνορίᾳ ταύτῃ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας τοῦ ἔθνους μας.

Δὲν πρέπει, Κύριοι, νὰ φροντίζωμεν μόνον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἰδίων τέκνων, διότι ἡ τύχη μᾶς ἐδάνεισε χρήματα, και ἐκ τούτων δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν δόσους και ὁποῖους διδασκάλους θέλωμεν. Οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι παῖδες δὲν ἀποτελοῦσι τὴν κοινωνίαν, ἀλλ' ὁ υἱὸς τοῦ παντοπώλου και τοῦ ἀλιέως, τοὺς ὁποῖους κατὰ καθῆκον κοινωνικὸν ὀφείλομεν νὰ ἐκπαιδεύσωμεν, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν κοινωνίαν ἀγαθὴν, και νὰ ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος κινδύνους, δυσχερεσκείας και διχονοίας μεταξὺ ἀδελφῶν ὁμοδόξων.

Οἱ κατὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας ἀπολυθέντες μαθηταί.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΙΓΓΛΕΣΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΥΡΙΑΖΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ
ΙΩΣΗΦ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΔΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ.

Οἱ βραβευθέντες μαθηταὶ τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς.

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΟΜΕΝΩΝ.

Δημήτριος Κουμαριανός	Γεώργιος Ἀντωνιάδης
Γεώργιος Κυριαζῆ	Ἰωάννης Αὐγουστίδης
Ἀλέξανδρος Μαυρογένης	Διονύσιος Ἰγγλέσης.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΗΣ Β'. ΤΑΞΕΩΣ.

ἀριστεύοντες.	εὐδοκιμοῦντες.
Κκλλ. Ἀποστολίδης	Ἰπποκρ. Χατζόπουλος
Πέτρος Παλαιολόγος	Γεώργιος Ἀντωνιάδης
Μιλτ. Κοσμέτος	Κωνστ. Π. Ἰωάννου
Κωνστ. Μπασδελόπουλος	Κωνστ. Παναγιώτου
Νικόλαος Θωμᾶ	Ἦρ. Βλαστός
Ἰωάννης Δούκας.	Παντολέων Λογάδης.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΗΣ Γ'.

ἀριστεύοντες.	εὐδοκιμοῦντες.
Στέφανος Κωνσταντίνου	Τηλέμαχος Ἀντωνίου
Θεόδ. Λεονταρίδης	Κωνστ. Ἰωάννου.
Ἰω. Λευκαδίτης	
Κλεάνθης Κουμαριανός	
Θεμ. Κωνσταντίνου	
Ἀλέξ. Καμπούρογλου.	

ΕΚ ΤΩΝ ΤΗΣ Δ'.

ἀριστεύοντες.	εὐδοκιμοῦντες.
Βλάσιος Ρώτας	Ἀχιλλεὺς Σακελλαρίου
Νικ. Ζήσης	Κωνσ. Ἐμμανουήλ
Ἀχιλλεὺς Ἀνδρέου	Χρῆστος Πασχάλης
Ἐλευθ. Στεφάνου	Ἰω. Ἀργυρόπουλος
Θεόδ. Οἰκονομίδης	Ἀριστείδης Μιχαήλ
Ἐμμαν. Ἀναστασίου.	Νικ. Δοσινίδης.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΗΣ Ε'.

ἀριστεύοντες.	εὐδοκιμοῦντες.
Χριστόδ. Ἰακώβου	Ἐμμαν. Π. Ἰωάννου.
Γεώργ. Φωτάκη	Βασίλ. Ἐμμανουήλ
Γεώργ. Ἀθανασίου	Διονύσιος Κτενᾶς
Βασίλ. Σπύρου	Ἀλέξ. Στρογγύλης
Βασ. Θεοφιλίδης	Φραγκ. Βαρθαλίδης
Παν. Βασιλείου	Ἰω. Βασιλειάδης
Ἰω. Κωνσταντίνου.	Ἀντών. Γεωργίου
	Δημ. Σεβαστιδῆς
	Μιλτ. Τζιρᾶς.

τῶν

Φιλομούσων Συνδρομητῶν τῆς Σχολῆς κατὰ τὸ ἔτος 1863.

Ζαφειρόπουλος καὶ Ζαρίφαι	Γρόσια	3000
Σ. Ἀρχιγένης	»	500
Ζ. Στεφάνοβικ καὶ Σ.	»	4500
Ν. Γ. Πασπάτης	»	4500
Ἀριστείδης Μπαλατζῆς	»	4500
Στέφανος Ράλλης καὶ Στέφανος Σκουλούδης.	»	2000
Α. Π. Ἀργέντης	»	4500
Φ. Βερνουδάκης	»	4000
Π. Ε. Σκυλίτζης	»	4500
Στέρ. Μαυρογορδάτος	»	4000
M. Eliza Alison	»	4000
Στέφανος Καραθεοδωρῆ	»	600
Ἀ. Βαλλιάνος	»	4500
Καμάρας Κορωνιός καὶ Σ.	»	1000
Α. Βλαχὸς καὶ Α. Δ. Συγγρός.	»	800
Κωνστ. Καραθεοδωρῆς	»	600
υἱὸς Σ. Σεβαστοπούλου	»	300
Β. Γεωργιάδης	»	300
Γ. Τζαλίκης	»	300
Μ. Κρίκης	»	300
Ἀλεξιάδης	»	200
Δ. Κ. Κωνσταντινίδης	»	300
Δ. Α. Κουπετζόγλου	»	300
Ε. Τατσόγλου	»	250
Β. Μ. Τζερλέντης	»	200
Δ. Ι. Καλθοκορέσης	»	500
Κωνσταντινίδης καὶ Δημητριάδης	»	500
Α. Δ. Λευκίδης	»	200
Ν. Καλλίνικος	»	200
Ἀθ. Σεβαστιδῆς.	»	200
Ν. Σουβατζόγλου	»	300
Θ. Μποστταντζόγλου	»	200

Μ. Άλτιντόπ	Γρόσια	300
Δημήτριος Π. Τζόλης	»	300
Ίωσήφ Κερεστετζής	»	500
Μ. Ξενθόπουλος	»	200
Ίω. Σκουλούδης	»	450
Νικόλαος Άντωνιάδης	»	4000
Μ. Γκουμουσκερδάν	»	500
Ίω. Σοφιανός	»	450
Κωνστ. Λογάδης	»	750
Δ. Σπανδωνής	»	500
Γ. Μηταράκης	»	450
Γ. Θωμαΐδης	»	300
Α. Δοανίδης	»	450
Δ. Κ. Παντζείρης	»	400
Ν. Δ. Παγώνης	»	400
Στέφαν. Φωτιάδης	»	200
Σπυρ. Κοκώλης	»	450
Χ. Γ. Κωνσταντινίδης	»	4000
Δ. Δημητρουλόπουλος	»	500
Κ. Παπαδόπουλος	»	400
Γ. Κάμπερ	»	400
Κύριλλος Παύλου	»	386
Πετρόπουλος	»	456
Στ. Άγελάστου	»	200
Χρηστάκης Β. Ζωγράφος	»	4500